

«Յուրոմ» ՓԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2023թ. համար

Սույն հաշվետվությունը սկզբնապես պատրաստվել է անգլերեն, իսկ այնուհետև թարգմանվել հայերեն՝ ընթերցողների հարմարության համար: Անգլերեն և հայերեն տարբերակների միջև որևէ անհամապատասխանության դեպքում գերակայում է անգլերեն տարբերակը:

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	4
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	10
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	11

Անկախ սաուդիտորի եզրակացություն

Ներկայացվում է «Յուբոմ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Յուբոմ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) և վերջինիս դուստր ձեռնարկության (այսուհետ միասին՝ «Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ., ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, և համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները՝ ներառյալ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի բաղաբանության ամփոփ նկարագրությունը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը՝ 2023թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքը և դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ՖՀՄՍ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների ՀՀՄՄԽ հրապարակման (ՖՀՄՍ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի Միջազգային Ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներին) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է այս եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների Եթիկայի Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Եթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ Անկախության Միջազգային Ստանդարտները) (ՀՀՄՄԽ կանոնագիրք), և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի Եթիկայի պահանջների, և պահպանել ենք Եթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀՀՄՄԽ կանոնների:

Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ Հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներն համապատասխան պատրաստելու և ճշմարիտ ներկայացնելու, ինչպես նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Ընկերությունը լուծարելու կամ Ընկերության գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ ունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք: Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խարդախության կամ սխալի արդյունքում առաջացող խեղաթյուրումները համարվում են էական, երբ խեղամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք՝ առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացրած տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- նույնականացնում և գնահատում ենք՝ սխալի կամ խարդախության արդյունքում ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար են և համապատասխան՝ մեր կարծիքը հիմնավորելու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է քան սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Հնկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված բաղաբաղանդության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խեղամտությունը:
- հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա եզրակացնում ենք, թե արդյոք տեղին է հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառումը ղեկավարության կողմից և, թե՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն՝ Հնկերության անընդհատ գործելու կարողությունը նշանակալի կասկածի տակ դնող դեպքերի կամ պայմանների հետ կապված: Եթե գտնում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է աուդիտորի հաշվետվությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները համարժեք չեն, ձևավորվել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր հաշվետվության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագայում տեղի ունեցող դեպքերը կամ ի հայտ եկող հանգամանքները կարող են ստիպել Հնկերությանը դադարեցնել անընդհատության սկզբունքի կիրառումը:
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների ու գործարքների ճշմարիտ ներկայացումը:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք ղեկավարությանը և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

29 օգոստոսի 2024թ.

«Բի-Դի-Օ Արմենիա» ՓԲԸ

Վահագն Սահակյան, FCCA
Տնօրեն



Սերգեյ Յակովլև, FCCA
Աուդիտի ղեկավար



«Յուքոմ» ՓԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն
առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.

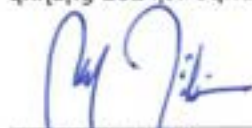
հազ. դրամ	Ծնթ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	10	34,565,902	34,833,028
Ոչ նյութական ակտիվներ	11	58,700,913	31,381,809
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	12	6,904,517	7,901,834
Կանխավճար շահութահարկի գծով		340,876	340,876
Տրամադրված փոխառություններ	13	1,376,893	1,376,893
Կանխավճարներ և այլ ակտիվներ		1,683,525	449,871
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		103,572,626	76,284,311
Պաշարներ	14	1,613,892	1,603,038
Պայմանագրի գծով ակտիվներ		-	158,005
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	5,23	6,310,421	6,941,406
Ստացվելիք ԱԱՀ		206,104	316,054
Կանխավճարներ և այլ ակտիվներ		485,586	365,657
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	15	952,913	975,206
Ընթացիկ ակտիվներ		9,568,916	10,359,366
Ընդամենը ակտիվներ		113,141,542	86,643,677
Սեփական կապիտալ	16		
Բաժնետիրական կապիտալ		23,903	23,903
Կուտակված վնաս		(19,028,017)	(24,591,122)
Լրացուցիչ կապիտալ		35,084,845	35,084,845
Ընդամենը սեփական կապիտալ		16,080,731	10,517,626
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	19	36,885,306	38,478,801
Պահուստներ	20	1,796,401	2,344,938
Վարձակալության գծով պարտավորություն	12	6,809,454	5,708,570
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	22	27,318,405	-
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	21	7,057,151	7,537,734
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		79,866,717	54,070,043
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	19	3,934,449	4,211,927
Այլ պարտավորություններ		120,607	120,608
Վարձակալության գծով պարտավորություն	12	2,187,516	3,945,037
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	22	10,101,928	12,971,661
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	21	849,594	806,775
Ընթացիկ պարտավորություններ		17,194,094	22,056,008
Ընդամենը պարտավորություններ		97,060,811	76,126,051
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		113,141,542	86,643,677

«Յուլբոմ» ՓԲԸ

**Հաճությամբ կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված
հաշվետվություն 2023թ. համար**

հազ. դրամ	Ծնթ.	2023թ.	2022թ.
Հասույթ	5	38,308,098	36,254,172
Այլ եկամուտ	6	5,339,155	1,082,860
Մաշվածության և ամորտիզացիայի ծախսեր		(11,221,324)	(11,756,116)
Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման հակադարձում/(արժեզրկում)		2,306,000	(2,164,266)
Մնձնակազմի գծով ծախսեր		(7,180,680)	(6,490,068)
Առևտրային դեբիտորական պարտքերի կորուստների գծով (արժեզրկում)/արժեզրկման հակադարձում		(227,286)	155,258
Այլ ծախսեր	7	(15,458,877)	(15,805,880)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		11,865,086	1,275,960
Չուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	8	(1,307,942)	9,048,207
Ֆինանսական եկամուտ	8	5,878	9,187
Ֆինանսական ծախսեր	8	(4,999,917)	(6,078,475)
Չուտ ֆինանսական (ծախս)/եկամուտ		(6,301,981)	2,978,919
Օգուտ նախքան շահութահարկով հարկումը		5,563,105	4,254,879
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		5,563,105	4,254,879

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության
կողմից 2024թ. օգոստոսի 29-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:



Ռաֆ Զիդիկյան
Գլխավոր տնօրեն



Սյունե Փալումյան
Ֆինանսական տնօրեն

«Յուքոմ» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2023թ. համար

հազ. դրամ	Խմբի բաժնետերերին վերագրելի			
	Բաժնետիրական կապիտալ	Լրացուցիչ կապիտալ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	23,903	35,084,845	(28,846,001)	6,262,747
Վնաս և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	4,254,879	4,254,879
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	23,903	35,084,845	(24,591,122)	10,517,626
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	23,903	35,084,845	(24,591,122)	10,517,626
Վնաս և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	5,563,105	5,563,105
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	23,903	35,084,845	(19,028,017)	16,080,731

«Յուքոմ» ՓԲԸ
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն 2023թ. համար

	2023թ.	2022թ.
հազ. դրամ		
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Հաճախորդներից ստացված դրամական միջոցներ՝ ներառյալ ԱԱՀ	43,520,539	40,496,720
Մատակարարներին վճարված դրամական միջոցներ՝ ներառյալ ԱԱՀ	(16,053,392)	(16,010,894)
Աշխատակիցներին վճարված դրամական միջոցներ՝ ներառյալ հարկերը	(6,763,918)	(6,244,209)
Վճարված հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	(6,089,980)	(4,641,164)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	14,613,249	13,600,453
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Ստացված տոկոսներ	5,694	7,909
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(5,446,411)	(4,069,824)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	7,520	664
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(4,734,506)	(2,041,685)
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(10,167,703)	(6,102,936)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Ստացված վարկեր և փոխառություններ (Ծնթ. 19)	15,580,957	-
Վարկերի և փոխառությունների մարում (Ծնթ. 19)	(14,329,430)	(1,768,090)
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում (Ծնթ. 18)	-	(2,370,997)
Վարձակալության պարտավորությունների գծով վճարումներ (Ծնթ. 12)	(2,540,697)	(2,032,406)
Վճարված տոկոսներ	(3,188,843)	(2,513,852)
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(4,478,013)	(8,685,345)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ նվազում	(32,467)	(1,187,828)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	975,206	2,221,887
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	10,174	(58,853)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի (Ծնթ. 13)	952,913	975,206

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
Անկախ սաուդիտորի եզրակացություն	4	16. Սեփական կապիտալ	30
1. Հաշվետու կազմակերպություն	12	17. Կապիտալի կառավարում	30
2. Պատրաստման հիմունքներ	13	18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	30
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	16	19. Վարկեր և փոխառություններ	30
4. Նշանակալի գնահատումներ, դատողություններ և սխալների ուղղում	16	20. Պահուստներ	33
5. Հասույթ	18	21. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	34
6. Այլ եկամուտներ	22	22. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	34
7. Այլ ծախսեր	23	23. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	34
8. Չուտ ֆինանսական ծախսեր	24	24. Պայմանական դեպքեր	43
9. Շահութահարկ	24	25. Կապակցված կողմեր	44
10. Հիմնական միջոցներ	25	26. Դուստր կազմակերպություններ	46
11. Ոչ նյութական ակտիվներ	26	27. Չափման հիմունքներ	46
12. Վարձակալություն	28	28. Հաշվապահական հաշվառման թաղաքականության նշանակալի մասեր	47
13. Տրամադրված փոխառություններ	29	29. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	62
14. Պաշարներ	29		
15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	30		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Հայաստանի բիզնես միջավայրը

Խուլմբը իր գործունեությունը իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Հետևաբար, Խուլմբը ենթարկվում է ՀՀ տնտեսական և ֆինանսական շուկաների փոփոխությունների ազդեցությանը:

Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն ենթակա են տարբեր մեկնաբանությունների և հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական ու ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար:

2022 թվականի փետրվարին Ռուսաստանի Ղաշնության և Ուկրաինայի միջև ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Ղաշնության դեմ: Հակամարտությունը ազդում է ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական ակտիվության վրա, այլև համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների հետևանքով աշխարհի շատ երկրներում ապրանքների գները բարձրացել են, ռեսուրսների մատակարարման միջև հաստատված կապերը խաթարվել են, գնաճը նույնպես ազդում է գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունի նաև Ռուսաստանի Ղաշնությունում գործարար ակտիվության մակարդակը, քանի որ Ռուսաստանի Ղաշնությունից դրամական միջոցների զգալի հոսքեր կան դեպի ՀՀ: Ուստի, տարածաշրջանում բաղաձայն լարվածությունը, միջազգային պատժամիջոցները, արժեթղթերի շուկայի անկայունությունը, սուր գնաճը և Ռուսաստանի Ղաշնության առջև ծառացած այլ ռիսկերը կարող են բացասաբար անդրադառնալ ՀՀ տնտեսության վրա:

Հայաստանի տնտեսությունը հաջողությամբ դիմակայել է առկա համաշխարհային տուրբուլենտներին և կարողացել է տպավորիչ մակրոտնտեսական ցուցանիշներ գրանցել ինչպես 2023, այնպես էլ 2022 թվականներին: Իմնականում զբոսաշրջության, մի շարք ընկերությունների Հայաստան վերաբաշխման և տրանսֆերտների զգալի աճի շնորհիվ: Նշված բոլոր գործոնները հանգեցրել են ՀՆԱ-ի 8,7% աճին 2023 թվականին: Կառավարության 2021-2026 թվականների տնտեսական ծրագիրը նպատակ ունի զարգացնել արտահանման ուղղված և ներդրումների վրա հիմնված աճի մոդելը լայնածավալ բարեփոխումների ջանքերի միջոցով:

Նման գործառնական միջավայրը էական ազդեցություն ունի Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա: Խուլմբը ձեռնարկում է անհրաժեշտ միջոցներ Խմբի գործունեության կայունությունն ապահովելու համար, սակայն, ելնելով իրադարձությունների զարգացման անկանխատեսելիությունից, Ղեկավարությունը հնարավորություն չունի արժանահավատ գնահատել նման հանգամանքների ազդեցությունը Խմբի ֆինանսական վիճակի վրա:

Ներկայիս տնտեսական իրավիճակի հետագա հետևանքները և կառավարության կողմից ձեռնարկվելիք գործողությունները դժվար է կանխատեսել:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և գործունեությունը

«Յուլթոմ» ՓԲԸ-ն (Ընկերություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն 1994թ. ապրիլին և հանդիսանում է «Մոսկվա» ՍՊԸ-ի ու «Առաքինի ընկեր» ՍՊԸ-ի իրավահաջորդը: Ընկերությունը վերանվանվել է «Յուլթոմ» ՍՊԸ-ի 2007թ. դեկտեմբերի 12-ին Ընկերության կանոնադրությունում կատարված փոփոխությունների համաձայն: Ընկերությունն իր գործունեությունը սկսել է 2007թ. հոկտեմբերի 22-ին, մինչև այդ ամսաթիվն այն գործունեություն չէր իրականացնում: 2020թ. հունվարի 15-ին Ընկերությունը սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունից վերակազմավորվեց փակ բաժնետիրական ընկերության, ինչպես սահմանված է Հայաստանի Զաղաքացիական օրենսգրքով: «Յուլթոմ» ՍՊԸ-ն լիկվիդացվեց և հիմնադրվեց նոր ընկերություն՝ «Յուլթոմ» ՓԲԸ-ն, որը «Յուլթոմ» ՍՊԸ-ի իրավահաջորդն է:

2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության իրավաբանական հասցեն էր՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, 0069, Դավիթ Անհաղթի 8/4:

2015թ. օգոստոսի 31-ին Ընկերությունը ձեռք է բերել հսկողություն «Օրանժ Արմենիա» ՓԲԸ-ի նկատմամբ՝ գնելով ընկերության բաժնետոմսերի և բվետարկելու իրավունք տվող բաժնեմասերի 100%-ը: 2016թ. մարտի 31-ին «Օրանժ Արմենիա» ՓԲԸ-ն միաձուլվել է «Յուլթոմ» ՓԲԸ-ին իրավական հիմքով:

2017թ. փետրվարին Ընկերությունն իրավական հիմքով միաձուլվել է իր երկու դուստր կազմակերպությունների՝ «Ինտերակտիվ ԹիՎի» ՍՊԸ-ի և «Այբան Ջոմոնիքեյշն» ՓԲԸ-ի հետ:

Թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 23,903,447 սովորական բաժնետոմսից: Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 1 դրամ:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը բջջային հեռահաղորդակցության, լայնաշերտ և անլար ինտերնետի, թվային հեռուստատեսության և ֆիքսված թվային հեռախոսակապի ծառայությունների մատուցումն է Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև տվյալների փոխանցման և հոսթինգի ծառայությունների տրամադրումն է: Ընկերությունը վաճառում է նաև հեռահաղորդակցության սարքավորումներ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց:

2018թ. հունիսի 7-ին Ընկերությունը հիմնադրել է նոր ընկերություն՝ «Յուլիեյ» ՓԲԸ (Դուստր կազմակերպություն): «Յուլիեյ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը պատկանում է Ընկերությանը:

Դուստր կազմակերպության հիմնական գործունեությունը վճարումների ընդունման ծառայությունների մատուցումն է, մասնավորապես, հաճախորդների կոմունալ ծառայությունների վճարների, վարկերի մարումների, պետական բյուջե վճարումների ընդունումը ծառայություններ մատուցողների անունից և վարկերի տրամադրումը վարկային կազմակերպությունների անունից իր 42 մասնաճյուղերի միջոցով:

Խումբը չունի վերջնական հսկող կողմ: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 25-ում:

2. Դատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հավաստում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը հանդիսանում է նաև Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթը:

Գումարային արժեքները կլորացվել են հազարներով, եթե այլ բան նշված չէ:

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) և Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների՝ հրապարակված Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից, և Մեկնաբանությունների համաձայն (միասին՝ ՖՀՄՍ ստանդարտներ):

ՖՀՄՍ Հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համաձայն՝ ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս անհրաժեշտ է կատարել հաշվապահական հաշվառման նշանակալի գնահատումներ և դատողություններ: Վերջիններիս կիրառման ոլորտները և ազդեցությունը բացահայտված են Ծանոթագրություն 45-ում:

(բ) Անընդհատության սկզբունք

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են գործունեության անընդհատության սկզբունքի հիման վրա, որը ենթադրում է, որ Խումբը կկարողանա կատարել իր պարտավորությունները, ներառյալ բանկային միջոցների պարտադիր մարման պայմանները:

2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի ընթացիկ պարտավորությունները 7,625,179 հազար դրամով գերազանցել են ընթացիկ ակտիվները (2022: 11,696,642 հազար դրամ) :

Ղեկավարությունը վստահ է, որ Ընթացիկ ֆինանսական ժամանակաշրջանում խումբն ունեցել է հասույթի և շուկայի մասնաբաժնի աճ: Ղեկավարությունը վստահ է խմբի ունակության մեջ շարունակելու իր գործառնական գործունեությունը՝ հիմնվելով վերջին երկու տարիների նրա բարձր ֆինանսական արդյունքներին: Ելնելով այս գործոններից՝ ղեկավարությունը կարծում է, որ Ընկերությունը կկարողանա կատարել իր պարտավորությունները և շարունակել իր գործունեությունը տեսանելի ապագայում:
Այս գործոնների հիման վրա ղեկավարությունը ողջամիտ ակնկալիք ունի, որ խումբն ունի և կունենա համապատասխան ռեսուրսներ՝ շարունակելու գործառնական գոյությունը սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Համապատասխանաբար, ղեկավարությունը կարծում է, որ չկա էական անորոշություն՝ կապված խմբի շարունակական գործունեության ունակության հետ:

(գ) Հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղանդության փոփոխություններ

2023թ. -ի հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտնող նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

ՖՅՄՍ 17 Ապահովագրական պայմանագրեր

2017թ. Մայիսին ՀՀՄՍԽ-ն թողարկեց ՖՅՄՍ 17 “Ապահովագրության պայմանագրեր” , համապարփակ հաշվապահական հաշվառման նոր ստանդարտը, որը նախատեսված է ապահովագրական պայմանագրերի համար: “Ապահովագրության պայմանագրեր” ՖՅՄՍ 17-ը սկզբունքներ է սահմանում սույն ստանդարտի գործողության ոլորտում գտնվող ապահովագրության պայմանագրերի ճանաչման, չափման, ներկայացման և բացահայտման համար: ՖՅՄՍ 17-ը կփոխարինի ՖՅՄՍ 4 “Ապահովագրության պայմանագրեր” ստանդարտին, որը թողարկվել է 2005թ.: ՖՅՄՍ 17-ը կիրառելի է ապահովագրական պայմանագրերի բոլոր տեսակներին (ներառյալ՝ կյանքի ապահովագրություն, ոչ կյանքի ապահովագրություն, ուղղակի ապահովագրություն և վերաապահովագրություն), անկախ ապահովագրություն տրամադրող կազմակերպության տեսակից:

ՖՅՄՍ 17-ը նաև կիրառելի է որոշակի երաշխիքների և հայեցողական մասնակցության հատկանիշներով ֆինանսական գործիքների դեպքում: Կիրառելի են որոշակի բացառություններ:

ՖՅՄՍ 17-ը սահմանում է հաշվապահական հաշվառման նոր պահանջներ ապահովագրական հատկանիշներով բանկային պրոդուկտների նկատմամբ: Այս պահանջները կարող են ազդել, թե որ գործիքները կամ դրանց բաղադրիչները կներառվեն ՖՅՄՍ 9-ի կամ ՖՅՄՍ 17-ի չրջանակներում:

Վարկային բարտեր և համանման ապրանքներ, որոնք ապահովագրական ծածկույթ են ապահովում թողարկողներից շատերը կարող են շարունակել կիրառել առկա հաշվապահական մոտեցումը՝ որպես ՖՅՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական գործիք:

ՖՅՄՍ 17-ը իր չրջանակից բացառում է վարկային բարտերի պայմանագրերը (և այլ նմանատիպ պայմանագրերը, որոնք տրամադրում են կրեդիտային կամ վճարային պայմանավորվածություններ), որոնք համապատասխանում են ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, միայն այն դեպքում, եթե կազմակերպությունը հաճախորդի հետ պայմանագրի գինը սահմանելիս չի արտացոլում ֆիզիկական անձի հետ կապված ապահովագրական ռիսկի գնահատումը:
Երբ ապահովագրական ծածկույթը տրամադրվում է որպես վարկային բարտի պայմանագրային պայմանների մաս, թողարկողը պարտավոր է՝

- Առանձնացնել ապահովագրության ծածկույթը և դրա նկատմամբ կիրառելի ՖՅՄՍ 17,
- Այլ բաղադրիչների նկատմամբ գործադրել այլ կիրառելի ստանդարտներ (Օրինակ է ՖՅՄՍ 9, ՖՅՄՍ 15, Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից կամ ՀՀՄՍ 37, Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ:

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Վարկային պայմանագրերը, որոնք համապատասխանում են ապահովագրության սահմանմանը, բայց ապահովագրական իրադարձությունների փոխհատուցումը սահմանափակում են այն չափով, որն այլապես պահանջվում է ապահովագրի՝ պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունը մարելու համար: Այդպիսի վարկերի թողարկողները, օրինակ՝ մահվան հրաժարմամբ վարկերը, ունեն տարբերակ կիրառելու ՖՀՄՍ 9-ը կամ ՖՀՄՍ 17-ը: Ընտրությունը կատարվում է պորտֆելի մակարդակով և համարվում է անփոփոխ:

ՖՀՄՍ 17-ը ուժի մեջ է մտնում 2023թ.-ի հունվարի 1-ից սկսվող կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ պահանջելով համեմատելի տվյալներ: Վաղ կիրառումը թույլատրելի է այն պայմանով, որ կազմակերպությունը նաև կիրառում է ՖՀՄՍ 9 և ՖՀՄՍ 15, ՖՀՄՍ 17 առաջին անգամ կիրառելու ամսաթվից ի վեր կամ դրանից առաջ:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում. Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ

2020 թ. հունվարին ՀՀՄՍ-ն փոփոխություններ է հրապարակել ՀՀՄՍ 1-ի 69-ից 76 պարբերություններում՝ պարտավորությունները որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ դասակարգելու պահանջները հստակեցնելու համար: Փոփոխությունները պարզաբանում են.

- Ինչ է նշանակում մարումը հետաձգելու իրավունք
- Որ հետաձգելու իրավունքը պետք է գոյություն ունենա հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին
- Որ դասակարգման վրա չի ազդում կազմակերպության՝ հետաձգելու իրավունքը օգտագործելու հավանականությունը
- Որ միայն այն դեպքում, երբ փոխարկելի պարտավորության մեջ ներդրված ածանցյալ գործիքն ինքնին հանդիսանում է բաժնային գործիք, ապա պարտավորության պայմանները չեն ազդի դրա դասակարգման վրա:

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023 թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և պետք է կիրառվի հետադարձ ուժով:

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում - Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 8 ստանդարտում

2021 թվականի փետրվարին ՀՀՄՍ-ն փոփոխություններ է հրապարակել ՀՀՄՍ 8-ում, որտեղ ներկայացված է «հաշվապահական հաշվառման գնահատումների» սահմանումը: Փոփոխությունները պարզաբանում են հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության փոփոխությունների և սխալների ուղղման տարբերությունը: Ինչպես նաև, դրանք պարզաբանում են, թե ինչպես են կազմակերպությունները օգտագործում չափման հիմունքները և ելակետային տվյալները՝ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներ մշակելու համար:

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և կիրառվում են հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության և հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխությունների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում այդ ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո:

Հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականությունների բացահայտում - Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ 9-որոշման գուցումներ 2-ում

2021թ.-ի փետրվարին ՀՀՄՍ-ն հրապարակել է փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ 9-որոշման գուցումներ 2-ում (Էականության մասին դատողությունների կիրառում), որտեղ ներկայացված են ուղեցույցներ և օրինակներ՝ օգնելու կազմակերպություններին կիրառել հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության բացահայտումների վերաբերյալ էականության դատողությունները: Փոփոխությունների նպատակն է օգնել կազմակերպություններին ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության առավել օգտակար բացահայտումները՝ փոխարինելով «նշանակալի» հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականությունների բացահայտման պահանջը «էական» հաշվապահական

«Յուրքում» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հաշվառման բաղաբաղականությունների բացահայտման պահանջով և ավելացնելով ուղեցույց այն մասին, թե կազմակերպություններն ինչպես պետք է կիրառեն էականության հայեցակարգը հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականությունների բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ թույլատրելով վաղաժամկետ կիրառումը: Քանի որ Գործնական Ցուցումներ 2-ի փոփոխությունները ներկայացնում են հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության տեղեկատվության էականության սահմանման կիրառման ոչ պարտադիր ուղեցույց, այս փոփոխությունների համար ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի սահմանման անհրաժեշտություն չկա:

Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՍ 12 փոփոխություններ)

2021 թվականի մայիսին խորհուրդը հրապարակեց ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխությունները, որոնք ներառում են ՀՀՄՍ 12-ի համաձայն նախնական ճանաչման բացառման շրջանակը, այն այլևս չի կիրառվում այն գործարքների մասով, որոնք հանգեցնում են հավասարապես հարկվող և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների: Փոփոխությունները պետք է կիրառվեն այն գործարքների համար, որոնք տեղի են ունենում ներկայացված ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի սկզբում կամ դրանից հետո: Ինչպես նաև, ներկայացված ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի սկզբում պետք է ճանաչվեն նաև հետաձգված հարկային ակտիվը (եթե առկա է բավարար հարկվող շահույթ) և հետաձգված հարկային պարտավորությունը վարձակալության և ապագործարկման պարտավորությունների հետ կապված բոլոր նվազեցվող և հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար:

Այս փոփոխությունները ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»): Դրամը հմքի ֆունկցիոնալ և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

4. Նշանակալի գնահատումներ, դատողություններ և սխալների ուղղում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՀՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարվա ընթացքում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված են հետևյալ ծանոթագրություններում:

- Ծանոթագրություն 2 (բ) - ենթադրություններ, որոնք վերաբերում են հմքի՝ իր գործունեությունն անընդհատ շարունակելու կարողությանը,
- Ծանոթագրություն 5 - օգտագործման անբավարար իրավունքի (ՕԱԻ) պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարների նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչի որոշում, դադարեցված պայմանագրերի գծով հասույթի հավաքագրման հնարավորության որոշում,
- Ծանոթագրություն 12 - վարձակալության ժամկետի և վարձակալի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի որոշում,
- Ծանոթագրություն 27 (ը) (iii) - հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ,
- Ծանոթագրություն 11 - ոչ ընթացիկ ակտիվների արժեզրկումը ստուգելիս կատարվող հիմնական ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 20 - ապամոնտաժման գծով պահուստի գնահատման ժամանակ կատարվող հիմնական ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 23(գ) - առևտրական դեբիտորական պարտքերից և պայմանագրի գծով ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱԴԿ) գծով պահուստի չափում. վնասի միջին կշռված դրույքը որոշելու համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններ,
- Ծանոթագրություն 9 - հետաձգված հարկային ակտիվների չճանաչում,
- Ծանոթագրություն 11 - ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարվելիք կանխավճարների սահմանափակում որպես անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներ:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման բաղադրականության որոշակի դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների, հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև.

- 1-ին մակարդակ. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտվող):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղի ունեցող փոխանցումները խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի են ունեցել փոփոխությունները:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում՝ «Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում»:

«Յուրբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից		
Ֆիքսված լայնաշերտ ինտերնետ	12,278,227	10,932,935
Բջջային ծառայություններ (ներառյալ բջջային ինտերնետ)	11,713,110	10,323,497
Ապրանքների վաճառք	3,976,586	3,975,969
Թվային հեռուստատեսություն	3,341,835	3,679,879
Շարժական լայնաշերտ ինտերնետ	2,478,160	2,651,604
Փոխկապակցում և ոռոմինգ	2,281,149	2,143,300
IRU, IP և տվյալների փոխանցում	1,534,922	1,976,682
Քաղաքային թվային հեռախոսակապ և փոխկապակցում	294,967	313,624
Համակարգերի ներդրում	205,057	-
Ցանցի կառուցման աշխատանքներ	79,998	97,340
Այլ	124,087	136,199
Ընդամենը հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	38,308,098	36,231,029
Այլ հասույթ		
Հեռահաղորդակցության սարքավորումների վարձակալություն	-	23,143
Ընդամենը հասույթ	38,308,098	36,254,172

(բ) Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների և հասույթի ճանաչման ժամկետների.

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Հիմնական աշխարհագրական շուկաներ		
Հայաստանի Հանրապետություն	35,958,609	33,544,475
Մերձավոր Արևելքի երկրներ	1,163,580	1,662,157
Եվրոյի գոտու երկրներ	690,421	538,713
Այլ ԱՊՀ երկրներ	379,250	377,143
Այլ երկրներ	116,238	108,541
	38,308,098	36,231,029
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ		
Ժամանակի որոշակի պահին	3,976,586	3,975,969
Ժամանակի ընթացքում	34,331,512	32,255,060
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	38,308,098	36,231,029
Այլ հասույթ	-	23,143
Ընդամենը հասույթ	38,308,098	36,254,172

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի, պայմանագրի գծով ակտիվների և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ.

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	6,310,421	6,941,406
Պայմանագրի գծով ակտիվներ	-	158,005
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	7,906,745	8,344,509

Պայմանագրի գծով ակտիվները հիմնականում վերաբերում են այն աշխատանքի դիմաց հատուցում ստանալու խմբի իրավունքներին, որի իրականացումն ավարտվել է, սակայն որի համար դեռ հաշիվ չի ներկայացվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, ինչպես նաև պայմանագրի կնքման հետ կապված լրացուցիչ ծախսումներին, այդ թվում՝ վաճառքի գործակալի միջնորդավճարին: Պայմանագրի գծով ակտիվները, որոնք վերաբերում են ավարտված աշխատանքին, սակայն որի համար հաշիվ դեռ չի ներկայացվել, փոխանցվում են դեբիտորական պարտքերի կազմ, երբ իրավունքները դառնում են ոչ պայմանական: Պայմանագրի գծով ակտիվները, որոնք վերաբերում են պայմանագրի կնքման հետ կապված լրացուցիչ ծախսումներին, ամորտիզացվում են համապատասխան հասույթի ճանաչման ժամկետի ընթացքում:

Խումբը գնահատում է դադարեցված (պարտագանցված) պայմանագրերի հետ կապված տուգանքներից հասույթի և այլ եկամտի հավաքագրման հնարավորությունը հասույթի ճանաչման պահին: Հիմք ընդունելով նման հասույթի 30%-ից պակաս չափով հավաքագրումների անցյալ ժամանակաշրջանների տեղեկատվությունը՝ Խումբը գնահատել է, որ հասույթ չպետք է ճանաչվի դադարեցված պայմանագրերի գծով՝ հաշվի առնելով հավաքագրման թիչ հավանականությունը:

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները ներառում են ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարները, ցանցի տեղադրման ծառայությունների վճարները և այլ հետաձգված հասույթ: ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարները վերաբերում են խմբի ենթակառուցվածքի որոշ մուգ մանրաթելերին մուտքի իրավունք տրամադրելու համար հաճախորդներից որպես կանխավճար ստացված հատուցմանը:

952,834 հազար դրամ գումարը, որը ճանաչվել է պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ, ճանաչվել է որպես հասույթ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար (2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար՝ 824,283 հազար դրամ):

Ակնկալվում է, որ պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ներառված ՕԱԻ պայմանագրերի շրջանակում մնացած կատարման պարտականությունները կճանաչվեն ապագա ժամանակաշրջանների հասույթի կազմում հետևյալ կերպ.

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Մինչև 1 տարի	475,773	444,435
1-ից 2 տարի	517,592	464,409
2-ից 5 տարի	2,209,285	1,859,854
Ավելի քան 5 տարի	4,239,039	5,125,412
	7,441,689	7,894,110

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չի բացահայտվել տեղեկատվություն մնացած կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնական ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ պակաս, ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՍ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման բաղաթականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրով սահմանված հատուցման հիման վրա: Խումբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան բաղաձայնության վերաբերյալ:

Ապրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման բաղաձայնություն
Փոխկապակցման ծառայություններ	Փոխկապակցման ծառայություններից օգտվելու վճարները գանձվում են հեռահաղորդակցության այլ օպերատորներից համար ցանցում առաջացած տրաֆիկի համար այն պայմանագրերի շրջանակում, որոնք նաև կարգավորում են այլ օպերատորների ցանցերի օգտագործումը համարի կողմից: Փոխկապակցման ծառայությունների համար հաշիվները դուրս են գրվում և վճարվում են ամսական կտրվածքով:	Փոխկապակցման ծառայությունների վճարներից ստացվող հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ:
Ֆիքսված ծառայություններ (ինտերնետ, հեռուստատեսությունը և IP հեռախոսակապ)	Խումբը հասույթ է ստանում յուրաքանչյուր բաժանորդից ֆիքսված ծառայությունների համար: Կատարման պարտականությունը համարվում է կատարված ծառայությունների մատուցումից հետո: Ծառայությունը հետվճարային է:	Ֆիքսված կապի ծառայություններից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող ամսական ֆիքսված վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես կատարման առաջընթացի չափման միավոր:
Բջջային և ինտերնետ ծառայություններ (բջջային հեռախոսակապ, տվյալներ, ռոումինգ, հաղորդագրություններ, ինտերնետ)	Խումբը հասույթ է ստանում յուրաքանչյուր բաժանորդից բջջային և ինտերնետ ծառայությունների համար: Կատարման պարտականությունը համարվում է կատարված ծառայությունների մատուցումից հետո՝ հիմք ընդունելով օգտագործված րոպեները, մշակված հաղորդագրությունների քանակը և օգտագործված տվյալների ծավալը: Ծառայության համար գործում է թե՛ կանխավճարային և թե՛ հետվճարային տարբերակ:	Բջջային և ինտերնետ ծառայություններից ստացվող հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ: Առաջընթացի չափման միավորը հիմնված է օգտագործված րոպեների, մշակված հաղորդագրությունների քանակի և օգտագործված տվյալների ծավալի վրա: Միավորված փաթեթների համար խումբն առանձին ծառայությունները հաշվառվում է առանձին հիմունքով, եթե այդ ծառայությունները տարբերակելի են, այսինքն կարող են առանձին որոշակիացվել միավորված

Ապրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
ՕԱԻ, IP և տվյալների փոխանցում	Խոսքերը հասույթ է ստանում իր մալուխային ցանցից օգտվելու համար կատարվող ֆիքսված վճարներից: Կատարման պարտականությունը համարվում է կատարված ծառայությունների մատուցումից Ծառայությունը կանխավճարային է:	փաթեթի մյուս ծառայություններից, և եթե բաժանորդը կարող է օգուտ ստանալ այդ ծառայությունից: Հատուցումը բաշխվում է փաթեթի առանձին ծառայությունների միջև՝ հիմք ընդունելով առանձին վաճառքի գները:
		Ամսական բաժանորդագրության վճարը ճանաչվում է որպես հասույթ այն ամսում, որի ընթացքում ծառայությունը մատուցվում է բաժանորդին: Քանի որ միավորված փաթեթների դեպքում չօգտագործված մեզաբայթերը, հաղորդագրությունները և ռոպեները չեն կարող փոխանցվել հաջորդ ժամանակաշրջան, հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես առաջընթացի չափման միավոր: Խոսքերը սկսում է ճանաչել հասույթը փաթեթի ակտիվացման պահից մինչև ծառայության գործողության ժամկետի ավարտը: Այս ծառայությունների համար հաշիվները դուրս են գրվում և վճարվում են ամսական կտրվածքով:
		Խոսքերը ունի որոշ երկարաժամկետ ՕԱԻ պայմանագրեր, որոնց շրջանակում ցանցի սպասարկման պարտականությունը և դրա հետ կապված վերադարձի ռիսկը ԽՍԻ կողմից պահվում են պայմանագրի գործողության ընթացքում:
	հետո:	Խոսքերը ճշգրտում է գործարքի գինը նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչի մասով և ճանաչում է համապատասխան տոկոսային ծախսը Հաճույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում:
		Խոսքերը հասույթը ճանաչում է գծային մեթոդով՝ պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում:

«Յուրում» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ապրանքի/ ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման բաղաբականություն
Ապրանքների վաճառք	Հաճախորդը հսկողության իրավունք է ստանում վաճառված ապրանքների նկատմամբ, որոնք հիմնականում իրենցից ներկայացնում են հեռահաղորդակցության սարքավորումներ և բջջային հեռախոսներ, իսկ հաճախորդների սպասարկման կենտրոնում: Հաշիվները դուրս են գրվում և հասույթը ճանաչվում է ժամանակի այդ պահին: Իրավաբանական անձանց հաշիվները ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում: Ֆիզիկական անձանց հաշիվները ենթակա են վճարման կանխիկով՝ հաշիվը դուրս գրելուց անմիջապես հետո, իսկ ապառիկ վաճառքի դեպքում վաճառված ապրանքի համար վճարում է կատարում պայմանագրային բանկը 30 օրվա ընթացքում: Վաճառված ապրանքի համար բոնուսային միավորներ կամ վերադարձման հնարավորություն չեն առաջարկվում:	Հասույթը ճանաչվում է, երբ ապրանքը փոխանցվում է հաճախորդին իսկ հաճախորդների սպասարկման կենտրոնում և դուրս է գրվում հաշիվը: Միավորված փաթեթների համար խումբը վաճառված առանձին ապրանքները հաշվառվում է առանձին հիմունքով, եթե այդ ապրանքները հստակ տարբերակելի են, այսինքն կարող են առանձին որոշակիացվել միավորված փաթեթի մյուս ապրանքներից, և եթե հաճախորդը կարող է օգուտ ստանալ այդ ապրանքից: Հատուցումը բաշխվում է փաթեթի սակագնային պլանի շրջանակում վաճառված ապրանքների և մատուցված ծառայությունների միջև՝ հիմք ընդունելով առանձին վաճառքի գները:

6. Այլ եկամուտներ

հազ. դրամ

Վարկի մարումներից հրաժարում (Ծանոթագրություն 19)

Եկամուտ ոչ հիմնական ծառայություններից

Վարձակալության գծով պայմանագրերի փոփոխումից
ստացված զուտ եկամուտ

Վնասի փոխհատուցում

Պաշարների վերականգնում պաշարների հաշվառման
արդյունքում

Այլ

	2023թ.	2022թ.
Վարկի մարումներից հրաժարում (Ծանոթագրություն 19)	4,356,835	-
Եկամուտ ոչ հիմնական ծառայություններից	306,366	61,478
Վարձակալության գծով պայմանագրերի փոփոխումից ստացված զուտ եկամուտ	262,154	218,485
Վնասի փոխհատուցում	191,321	68,678
Պաշարների վերականգնում պաշարների հաշվառման արդյունքում	101,446	569,365
Այլ	121,033	164,854
	5,339,155	1,082,860

«Յուքոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

7. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ

	2023թ.	2022թ.
Վաճառված սարքավորումների ինքնարժեք	3,627,302	3,564,756
Փոխկապակցման ծառայությունների և ոռոմինգի գծով ծախսեր	2,606,261	3,134,184
Տեխնիկական աջակցություն և սպասարկում	1,462,393	1,560,773
Գրասենյակի սպասարկում, էլեկտրաէներգիա և կոմունալ ծախսեր	1,389,989	1,380,464
Հեռուստաալիքների գնում	1,141,817	1,169,693
Ինտերնետի գնում	806,885	841,292
Միջնորդավճարների գծով ծախսեր	688,912	559,698
Շահագործման և սպասարկման վճարներ		
ՕԱԻ պայմանագրերի գծով	505,337	671,963
Գովազդ, շուկայավարում և իրացում	489,130	441,926
Մասնագիտական ծառայություններ	396,058	129,126
Գրասենյակային և տրանսպորտային ծախսեր	379,003	352,583
Այլ գործառնական վարձակալության ծախսեր	162,916	174,718
Չփոխհատուցվող հարկերից ծախսեր	103,905	124,767
Այլ	1,698,969	1,699,937
	15,458,877	15,805,880

8. Ձուտ ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված

Տոկոսային եկամուտ

Ֆինանսական եկամուտ

2023թ.

2022թ.

5,878

9,187

5,878

9,187

Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների և պարտքային արժեթղթերի գծով

(2,984,629)

(3,360,525)

Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորության ամորտիզացիայի գծով

(1,132,874)

(1,849,131)

Տոկոսային ծախս ՕԱԻ պայմանագրերի հետ կապված պայմանագրի գծով պարտավորությունների մասով

(500,950)

(479,777)

Ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարվելիք վճարների գծով զեղչի ծախսագրում

(252,737)

(264,111)

Տեղանքի վերականգնման պահուստի գծով զեղչի ծախսագրում

(128,727)

(121,858)

Սարքավորումների ձեռքբերման գծով հետաձգված կրեդիտորական պարտքերի գծով զեղչի ծախսագրում

-

(3,073)

Ֆինանսական ծախսեր

(4,999,917)

(6,078,475)

Ձուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

(1,307,942)

9,048,207

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ

ֆինանսական (ծախս)/եկամուտ

(6,301,981)

2,978,919

9. Շահութահարկ

ա/ Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է հայկական ընկերությունների համար կիրառելի 18% դրույքաչափով (2022թ-ին՝ 18%):

հազ. դրամ

2023թ.

2022թ.

Հետաձգված հարկի գծով ծախս

Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում

-

-

Շահութահարկի գծով ծախս

-

-

«Յուբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

10. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ Արժեքահամար արժեք	Հոլ և շենքեր	Ցանցային ենթակառուցվածք	Ապրանքա- բաժան	Փոխադրա- միջոցներ	Կահույք և հարմարանքներ	Վարձակալված հիմնական միջոցների բարելավումներ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2022թ.	1,213,718	40,054,017	34,640,876	551,887	1,472,236	558,467	548,702	79,039,903
Ավելացումներ	16,302	426,804	2,682,641	8,510	176,459	100,568	20,010	3,431,294
Փոխանցումներ	62,341	69,523	(77,096)	153	58,059	10,696	(123,676)	-
Օտարումներ	-	(68,143)	(477,029)	-	(16,067)	(7,974)	(15,728)	(584,941)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,292,361	40,482,201	36,769,392	560,550	1,690,687	661,757	429,308	81,886,256
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2023թ.	1,292,361	40,482,201	36,769,392	560,550	1,690,687	661,757	429,308	81,886,256
Ավելացումներ	3,615	1,878,378	2,359,812	114,241	126,869	66,178	103,860	4,652,953
Փոխանցումներ	91,940	214,346	5,090	-	-	13,717	(325,093)	-
Օտարումներ	-	(1,586)	(745,335)	(205)	(51,534)	-	(4,945)	(803,605)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,387,916	42,573,339	38,388,959	674,586	1,766,022	741,652	203,130	85,735,604
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2022թ.	178,372	15,005,870	25,478,707	535,024	1,144,523	166,651	-	42,509,147
Տարվա մաշվածություն	26,344	2,561,889	1,978,456	14,219	138,431	45,648	-	4,764,987
Փոխանցումներ	1,553	(63,503)	(95,665)	-	156,062	1,553	-	-
Օտարումներ	-	(570)	(205,924)	-	(14,412)	-	-	(220,906)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	206,269	17,503,686	27,155,574	549,243	1,424,604	213,852	-	47,053,228
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2023թ.	206,269	17,503,686	27,155,574	549,243	1,424,604	213,852	-	47,053,228
Տարվա մաշվածություն	31,526	2,269,779	2,201,410	25,293	93,359	32,836	-	4,654,203
Փոխանցումներ	(10,567)	6,431	73,983	(186)	(36,470)	(33,191)	-	-
Օտարումներ	-	(363)	(486,866)	(205)	(50,295)	-	-	(537,729)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	227,228	19,779,533	28,944,101	574,145	1,431,198	213,497	-	51,169,702
Քաշվելուց առաջ առ 1 հունվարի 2022թ.	1,035,346	25,048,147	9,162,169	16,863	327,713	391,816	548,702	36,530,756
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,086,092	22,978,515	9,613,818	11,307	266,083	447,905	429,308	34,833,028
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,160,688	22,793,806	9,444,858	100,441	334,824	528,155	203,130	34,565,902

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
ա/ Ապահովություն

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 7,723,567 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով (2022թ-ին՝ 8,476,410 հազար դրամ) գույքը գրավադրված է բանկային վարկերի դիմաց (տես Ծանոթագրություն 19):

11. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Հաճախորդների բազա	Լիցենզիաներ և ապրանքային նշաններ	Տարողության ՕԱԻ	Բիլինգային համակարգ և այլ ծրագրեր	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	165,170	41,555,567	15,532,597	7,519,165	64,772,499
Ավելացումներ	-	174,197	-	790,056	964,253
Օտարումներ	-	(607,060)	(459,814)	(154,048)	(1,220,922)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	165,170	41,122,704	15,072,783	8,155,173	64,515,830
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	165,170	41,122,704	15,072,783	8,155,173	64,515,830
Ավելացումներ	-	29,666,218	-	314,984	29,981,202
Օտարումներ	-	(131,897)	-	-	(131,897)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	165,170	70,657,025	15,072,783	8,470,157	94,365,135
Ամորտիզացիա և արժեզրկումից կորուստներ					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	165,170	15,868,776	5,848,376	5,130,295	27,012,617
Արժեզրկում	-	3,558,787	991,378	627,895	5,178,060
Տարվա ամորտիզացիա	-	2,164,266	-	-	2,164,266
Օտարումներ	-	(607,060)	(459,814)	(154,048)	(1,220,922)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	165,170	20,984,769	6,379,940	5,604,142	33,134,021
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	165,170	20,984,769	6,379,940	5,604,142	33,134,021
Տարվա ամորտիզացիա	-	3,505,347	991,378	471,372	4,968,097
Արժեզրկման վերականգնում	-	(2,306,000)	-	-	(2,306,000)
Օտարումներ	-	(131,896)	-	-	(131,896)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	165,170	22,052,220	7,371,318	6,075,514	35,664,222
Հաշվեկշռային արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	-	25,686,791	9,684,221	2,388,870	37,759,882
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	-	20,137,935	8,692,843	2,551,031	31,381,809
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	-	48,604,805	7,701,465	2,394,643	58,700,913

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ն ունի ռադիոհաճախականության օգտագործման լիցենզիաներ (Թույլտվություններ) բջջային և ֆիքսված կապի ծառայություններ մատուցելու համար: Թույլտվությունները տրամադրվել են Հանրային ծառայությունների կարգավորման հանձնաժողովի կողմից և թույլ են տալիս խմբին մատուցել բջջային հեռախոսակապի ծառայություններ: Թույլտվությունների գործողության ժամկետը ավարտվել է 2023թ. նոյեմբերին: Խմբի ղեկավարությունը երկարաձգել է թույլտվությունների ժամկետը մինչև 2038թ. ը: Խումբը վճարում է տարեկան վճար ռադիոհաճախականության օգտագործման համար: Վճարման ենթակա տարեկան վճարները ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվ՝ ներկա արժեքով:

Արժեզրկման թեսթ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում խումբը շարունակել է կատարել կապիտալ ծախսումներ ցանցի որակի բարելավման հետ կապված: Խմբի հիմնական միջոցները և ոչ նյութական ակտիվները գնահատվել են արժեզրկման տեսանկյունից 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը հիմնված է վերջինիս օգտագործման արժեքի վրա, որը որոշվել է գեղջելով Խմբի շարունակվող գործառնություններից առաջացող ապագա դրամական հոսքերը: Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի բարձր է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքից, և արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել:

Չեղչված դրամական հոսքերի կանխատեսումների համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններ

Փոխհատուցվող գումարները հաշվարկելու համար կիրառվող հիմնական ենթադրություններն են՝ գեղջման դրույքը, վերջնական արժեքի աճի տեմպը և EBITDA-ի մարժան: Այդ ենթադրությունները ներկայացված են ստորև:

(i) Չեղջման դրույք

Դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար կիրառվել է 15.84% չեղջման անվանական դրույք նախքան հարկումը: Չեղջման դրույքը որոշվել է հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը և տվյալ ոլորտի համար կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջինը, որը հիմնված է պարտքի լծակավորման 41.7% հնարավոր տիրույթի վրա՝ 12% շուկայական տոկոսադրույքով:

Վերջնական արժեքի աճի տեմպ

Դրամական հոսքերը կանխատեսվել են հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը, գործառնական գործունեության փաստացի արդյունքները և հնգամյա բիզնես ծրագիրը: Կիրառվել է երկարաժամկետ աճի տեմպ (0%)՝ հաշվի առնելով, որ առանց հեռահաղորդակցության ենթակառուցվածքների զարգացման և արդիականացման, Հնկերության աճն ապագայում հնարավոր չի լինի:

(ii) Բյուջեով նախատեսված EBITDA-ի մարժան

Բյուջեով նախատեսված EBITDA-ն գնահատվում է հիմք ընդունելով ներկա գործառնությունների հետ կապված անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը՝ հետևյալ ճշգրտումով.

Խումբը կանխատեսում էր հասույթի աճ վաճառքի գնահատված ծավալից և գների աճից: Արդյունքում կանխատեսվում էր EBITDA մարժայի աստիճանական անկում 52.4%-ից մինչև 50.6% 2025-2028թթ.-ի համար:

Չգայնությունը ենթադրությունների փոփոխությունների նկատմամբ

Կապիտալի միջին կշռված արժեքի աճը 5.9%-ով, վաճառքից ստացված հասույթի նվազումը 10%-ով կամ EBITDA-ի մարժայի նվազումը 20% տոկոսային կետով կհանգեցներ արժեզրկման ճանաչմանը:

«Յուլթոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

12. Վարձակալություն

(ա) Խումբը՝ որպես վարձակալ

Խումբը վարձակալում է LTE ցանցի ենթակառուցվածքի համար օգտագործվող մի շարք տարածքներ, գրասենյակներ/սերվերների համար նախատեսված տարածքներ, հաճախորդներին սպասարկող խանութներ, ինչպես նաև որոշ մուլթ օպտիկական մանրաթելի ալիքներ:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	Տարածքներ հեռահաղոր- դակցության աշտարակ- ների տեղադրման համար	Տանիքների տարածք ալեհավաք- ների տեղադրման համար	Տեղադրված սյուներ	Այլ պորտֆել- ներ	Հիմնական գրասենյակ	Խանութներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	991,932	2,169,333	950,978	73,280	403,674	108,523	4,697,720
Ավելացումներ	456,259	634,652	753,353	306,581	-	628,087	2,778,932
Փոփոխություններ	163,799	710,050	(100,949)	(4,742)	(22,445)	1,948,746	2,694,459
Տարվա մաշվածության գումար	(119,913)	(370,410)	(160,706)	(353,831)	(169,435)	(346,875)	(1,521,170)
Օտարումներ	(193,741)	(263,104)	(271,402)	-	-	(19,860)	(748,107)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	<u>1,298,336</u>	<u>2,880,521</u>	<u>1,171,274</u>	<u>21,288</u>	<u>211,794</u>	<u>2,318,621</u>	<u>7,901,834</u>
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	1,298,336	2,880,521	1,171,274	21,288	211,794	2,318,621	7,901,834
Ավելացումներ	263,464	323,213	217,969	285,650	-	372,732	1,463,028
Փոփոխություններ	(607,620)	-	-	-	-	-	(607,620)
Տարվա մաշվածության գումար	(118,555)	(466,406)	(174,794)	(290,209)	(169,435)	(379,625)	(1,599,024)
Օտարումներ	(59,046)	(138,387)	(56,268)	-	-	-	(253,701)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	<u>776,579</u>	<u>2,598,941</u>	<u>1,158,181</u>	<u>16,729</u>	<u>42,359</u>	<u>2,311,728</u>	<u>6,904,517</u>

Գրասենյակների/խանութների տարածքների վարձակալության ժամկետը որպես կանոն կազմում է 5-ից 10 տարի, ցանցի տարածքի վարձակալության ժամկետը՝ 5-ից 10 տարի, իսկ մուլթ մանրաթելի վարձակալության ժամկետը՝ 10 տարի:

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Վարձակալության գծով պարտավորություն

հազ. դրամ	Տարածքներ հեռահաղոր- դակցության աշտարակ- ների տեղադրման համար	Տանիքների տարածք ալեհալաթ- ների տեղադրման համար	Տեղադրված սյուներ	Այլ պորտֆել- ներ	Գիմնական գրասենյակ	Խանութներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	1,149,227	2,368,462	1,280,798	175,760	446,842	217,233	5,638,322
Ավելացումներ	148,021	634,652	753,353	306,581	-	628,088	2,470,695
Վարձակալության փոփոխություններ	163,799	710,050	(100,949)	(4,742)	(29,230)	1,955,530	2,694,458
Տոկոսային ծախս	225,993	534,649	498,754	21,279	35,183	533,273	1,849,131
Վարձավճար	(222,973)	(561,421)	(112,724)	(369,776)	(195,521)	(569,991)	(2,032,406)
Վարձակալության գծով պարտավորության դուրսգրում	(234,096)	(377,633)	(332,111)	(222)	-	(22,530)	(966,592)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	1,229,971	3,308,759	1,987,121	128,880	257,274	2,741,603	9,653,608
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	1,229,971	3,308,759	1,987,121	128,880	257,274	2,741,603	9,653,608
Ավելացումներ	62,143	323,213	217,969	285,650	-	372,732	1,261,707
Վարձակալության փոփոխություններ	-	-	-	-	(32,758)	-	(32,758)
Տոկոսային ծախս	147,217	432,590	217,489	45,395	16,094	274,089	1,132,874
Վարձավճար	(225,434)	(631,899)	(509,481)	(314,753)	(217,801)	(641,329)	(2,540,697)
Վարձակալության գծով պարտավորության դուրսգրում	(75,795)	(343,649)	(68,723)	10,403	-	-	(477,764)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	1,138,102	3,089,014	1,844,375	155,575	22,809	2,747,095	8,996,970

13. Տրամադրված փոխառություններ

Ընկերությունը ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող կազմակերպությանը տրամադրել է փոխառություն, ինչպես ներկայացված է Ծանոթագրություն 25՝ Կապակցված կողմեր: Ստորև ներկայացված են տրամադրված փոխառությունների նշանակալի պայմանները.

հազ. դրամ	Արժույթ	Արդյունավետ տոկոսա- դրույթ	Մարման ժամկետ	2023թ.	2022թ.
Փոխառություն կապակցված կողմին	դրամ	12%	2025	1,037,739	1,037,739
Փոխառություն կապակցված կողմին	եվրո	6%	2025	339,154	339,154
Ընդամենը				1,376,893	1,376,893

14. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Վերավաճառքի համար նախատեսված ապրանքներ	997,985	920,500
Նյութեր և պահեստամասեր	615,907	682,538
	1,613,892	1,603,038

15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Կանխիկը դրամարկղում	67,564	69,329
Կանխիկը ճանապարհին	98,281	129,363
Բանկային մնացորդներ	787,068	776,514
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	952,913	975,206

Տոկոսադրույքի ռիսկին խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

16. Սեփական կապիտալ

ա/ Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

բ/ Շահաբաժիններ

2023թ. և 2022թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո մինչև այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթիվը շահաբաժիններ չեն առաջարկվել:

17. Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկլարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ խմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Ներկայումս Խումբը մշակում է իր սեփական կապիտալի բացասական մեծության կառավարման ծրագիր: Խմբի կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

2019թ. մայիսին Խումբը թողարկել է ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսեր՝ 50,000 ընդհանուր քանակով, 100 ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով և տարեկան 7.5% եկամտաբերությամբ և 33 դրամով պարտատոմսեր՝ 2,500 ընդհանուր քանակով, 100,000 դրամ անվանական արժեքով և 11% տարեկան եկամտաբերությամբ: Պարտատոմսերը ցուցակված են Հայաստանի ֆոնդային բորսայում: Պարտատոմսերը մարվել են 2022 թվականին: 2023թ. -ի ընթացքում պարտատոմսեր չեն թողարկվել:

19. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող խմբի տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում:

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	21,223,875	19,386,492
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	7,736,594	11,541,385
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	5,462,641	5,156,975
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	2,462,196	2,393,949
	36,885,306	38,478,801
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	1,170,754	800,361
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	697,661	-
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից	625,568	46,407
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	610,265	2,671,410
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	426,343	299,273
Գրավով չապահովված բանկային վարկ բաժնետիրոջից	403,858	394,476
	3,934,449	4,211,927

Խմբի գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված են հիմնական միջոցները (Ծանոթագրություն 10), «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերը և բանկային հաշիվների շրջանառությունը:

ա/ Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Չմարված վարկերի համար գործող պայմանները և մարման ժամկետները ներկայացված են ստորև.

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի*	31 դեկտեմբերի 2023թ.		31 դեկտեմբերի 2022թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվելու արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվելու արժեք
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	USD	6m. Libor+7%	2027	697,660	697,660	11,190,447	11,190,447
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	EUR	6m. Euribor +4%	2023	-	-	3,465,624	3,465,624
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	USD	8.50%	2028	1,216,106	1,216,106	1,182,960	1,182,960
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	USD	10.00%	2024	403,858	403,858	394,476	394,476
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	USD	8.75%	2028	5,620,370	5,620,370	5,463,240	5,463,240
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	USD	8.75%	2028	14,997,664	14,997,664	-	-
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	USD	8.00%	2023	-	-	399,710	399,710
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերերից	USD	8.00%	2023	-	-	355,921	355,921
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	USD	5.00%	2030	1,170,458	1,170,458	1,090,159	1,090,159
Գրավով չապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	USD	9.50%	2027	812,109	812,109	789,315	789,315

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի*	31 դեկտեմբերի 2023թ.		31 դեկտեմբերի 2022թ.	
				Անվանակ. արժեք	Դաշվելչո. արժեք	Անվանակ. արժեք	Դաշվելչո. արժեք
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	AMD	12.00%	2027	2,364,295	2,364,295	2,368,162	2,368,162
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	USD	7.50%	2027	1,852,510	1,852,510	1,810,419	1,810,419
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	EUR	6 month Euribor+6%	2027	3,333,214	3,333,214	3,129,434	3,129,434
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	EUR	6.50%	2023	-	-	3,490,462	3,490,462
Գրավով ապահովված փոխառություն այլ կապակցված կողմից	EUR	5.5%-8.5%	2028	5,462,974	5,462,974	4,867,177	4,867,177
Գրավով ապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմից	USD	6.00%	2028	2,888,537	2,888,537	2,693,222	2,693,222
				40,819,755	40,819,755	42,690,728	42,690,728

* Մարման տարին ներկայացված է 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված մնացորդների համար՝ այդ պահին գործող փոփոխված համաձայնագրերի հիման վրա:

Խմբի գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց գրավադրված են հիմնական միջոցները (Ծանոթագրություն 10), «Յուլբոմ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերը և բանկային հաշիվների շրջանառությունը:

բ/ Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Այլ վարկեր և փոխառություններ

հազ. դրամ	Այլ վարկեր և փոխառություններ	
	2023թ.	2022թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	42,690,728	53,531,099
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված		
Տրված վարկեր և փոխառություններ	15,580,957	-
Փոխառությունների մարում	(14,329,430)	(1,768,090)
Վճարված տոկոսներ	(3,188,843)	(2,393,021)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված	(1,937,316)	(4,161,111)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	1,438,549	(9,934,046)
Այլ փոփոխություններ		
Վարկի մարումներից հրաժարում (Ծանոթագրություն 6)	(4,356,835)	-
Տոկոսային ծախս	2,984,629	3,254,786
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	(1,372,206)	3,254,786
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	40,819,755	42,690,728

Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

հազ. դրամ

Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

	2023թ.	2022թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	-	2,676,646
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված	-	-
Արժեթղթերի մարում	-	(2,370,997)
Վճարված տոկոսներ	-	(120,831)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	-	(2,491,828)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	-	(159,091)
Այլ փոփոխություններ	-	-
Տոկոսային ծախս	-	76,858
Այլ փոփոխություններ	-	(102,585)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	-	(25,727)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	-	-

20. Պահուստներ

	Տեղանքի վերականգնում	
հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	2,344,938	1,868,245
Տարվա ընթացքում (հակադարձված)/ձևավորված պահուստներ	(669,740)	362,226
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստներ	(7,524)	(7,391)
Զեղչի ծախսագրում	128,727	121,858
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	1,796,401	2,344,938

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ խմբի կողմից իր ցանցի համար վարձակալված տարածքները պետք է վերականգնվեն իրենց սկզբնական վիճակի, և տեղադրված ակտիվները պետք է հանվեն վարձակալության պայմանագրերի դադարեցումից հետո: Պահուստը գնահատվել է հաշվի առնվելով վերականգնման ծախսումների գումարին և ժամկետին վերաբերող ռիսկերը: Գնահատումների համաձայն՝ տարածքի վերականգնման համար պահանջվող միջին ժամկետը կազմում է 25 տարի հաշվետու ամսաթվից՝ հիմք ընդունելով տեղադրված ակտիվների տնտեսական ծառայության ժամկետը և ակնկալվող ապագա տեխնոլոգիական փոփոխությունները: Վերականգնման ծախսումների ներկա արժեքը որոշվել է զեղչելով գնահատված վերականգնման ծախսումները ոչ ռիսկային անվանական 5.41% տոկոսադրույթով (2022թ.-ին՝ 5.49%): Հաշվի առնելով պարտավորության երկարաժամկետ բնույթը՝ պահուստի գնահատման հետ կապված հիմնական անորոշությունը վերաբերում է այն ծախսումներին, որոնք խումբը կկրի, և վերականգնման ժամկետներին:

Տեղանքի վերականգնման ծախսումների գծով պահուստ ձևավորելիս՝ ղեկավարությունը խորհրդակցել է իր ներքին ինժեներների հետ, որոնք դիտարկել են ցանցի տարածքների տարբեր տեսակները, ապամոնիտաժման համար անհրաժեշտ աշխատանքները և յուրաքանչյուր աշխատանքի համար պահանջվող ծախսերի միջին գումարը:

21. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարներ	6,965,916	7,449,676
Հետաձգված հասույթ ցանցի միացման ծառայության գծով	91,235	88,058
	7,057,151	7,537,734
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Բաժանորդներից որպես կանխավճար ստացված հատուցումներ	317,783	284,998
ՕԱԻ պայմանագրերի գծով ստացված կանխավճարներ	475,766	444,435
Հետաձգված հասույթ ցանցի միացման ծառայության գծով	56,045	77,342
	849,594	806,775

22. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.
Ոչ ընթացիկ կրեդիտորական պարտքեր		
Ռադիոհաճախականության վճար	27,318,405	-
	27,318,405	-
Ընթացիկ կրեդիտորական պարտքեր		
Ռադիոհաճախականության վճար	5,159,790	5,357,315
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	2,631,471	5,240,931
Արձակուրդի պահուստ	800,857	770,996
Վճարվելիք ԱԱՀ	451,101	756,324
Վճարվելիք այլ հարկեր	246,431	259,224
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	812,278	586,871
	10,101,928	12,971,661
Ընդամենը առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	37,420,333	12,971,661

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին հսկի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 23-ում:

23. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Ղեկավարության գնահատմամբ բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին, ինչը պայմանավորված է ակտիվների և պարտավորությունների կարճաժամկետ բնույթով կամ երկարաժամկետ ակտիվների և պարտավորությունների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքների հետ մոտավոր համապատասխանությամբ:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս հսումքը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ոփսկ,
- իրացվելիության ոփսկ,
- շուկայական ոփսկ:

Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և հսկողության համար: Խմբի ղեկավարությունը քաջատեղյակ է տվյալ ոլորտի ռիսկերին և խնդիրներին: Քաղաքական, սոցիալական և տնտեսական գործոնները դիտարկվում են կուտակային հիմունքով՝ ռազմավարական որոշումներ կայացնելու համար: Բացի այդ, ղեկավարությունը դասընթացների և այլ գործողությունների միջոցով նպատակ ունի ձևավորել հսկողության կանոնակարգված և կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(գ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի գծով:

Ֆինանսական ակտիվների և պայմանագրի գծով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին: Ստորև ներկայացված է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին հաշվետու ամսաթվի դրությամբ.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2023թ.	2022թ.
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	6,310,421	6,941,406
Պայմանագրի գծով ակտիվներ	-	158,005
Տրամադրված փոխառություններ	1,376,893	1,376,893
Բանկային հաշիվների մնացորդներ և դրամական միջոցներ ճանապարհին	885,349	905,877
	8,572,663	9,382,181

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր հաճախորդի բնութագրերից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ խմբի հաճախորդների բազայի պարտքային ռիսկի վրա, այդ թվում՝ այն երկրին բնորոշ պարտազանցման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները: Հասույթի կենտրոնացման վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

Խումբն ապրանքներ է վաճառում և ծառայություններ է մատուցում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց: Խումբը չունի այնպիսի հաճախորդ, որի հետ գործարքներին բաժին է ընկնում վաճառքի գործառնություններից ստացված հասույթի 10%-ը: Խումբը կառավարում է պարտքային ռիսկը պահանջելով կանխավճարներ խոշոր հաճախորդներից երկարաժամկետ պայմանագրերի դեպքում:

Այլ պայմանագրերի համար Խումբը գնահատում է հաճախորդների վճարունակությունը՝ նախքան վճարման և սպասարկման ստանդարտ պայմաններն առաջարկելը: Իրավաբանական անձանց և վերջնական օգտատեր իրավաբանական անձանց համար Խումբը պարտքային ռիսկը վերահսկում է անհատական հիմունքով, գնահատելով յուրաքանչյուր հաճախորդի վճարունակությունը, հաշվի առնելով վճարումների ուշացումները, գործունեության ոլորտը, ժամկետայնությունը և նախկինում ֆինանսական դժվարությունների առկայության հանգամանքը:

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Խուժմը չի պահանջում գրավ առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2023թ.	2022թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	838,224	2,254,359
Մերձավոր Արևելքի երկրներ	3,955,702	3,558,381
Եվրոյի գոտու երկրներ	1,004,126	768,875
ԱՊՀ ալլ երկրներ	234,508	119,913
Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ	28,885	8,398
Այլ երկրներ	248,976	231,480
	6,310,421	6,941,406

Խմբի ամենախոշոր հաճախորդին՝ քջջային կապի օպերատորին և մեծածախ հաճախորդին առևտրային դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքից բաժին է ընկնում 3,606,372 հազար դրամ գումար 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3,434,454 հազար դրամ):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց համար

Իրավաբանական անձանց գծով դեբիտորական պարտքերը, որոնց մնացորդը գերազանցում է 20,000 հազար դրամը, Խուժմը գնահատում է անհատական հիմունքով: Խուժմը պարտքային ռիսկին ենթարկվող յուրաքանչյուր գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորուստ կրելու ռիսկը կանխատեսելու համար (ներառելով, սակայն չսահմանափակվելով հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշներ, դրամական հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում առկա տեղեկատվություն), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտազանցման տեղի ունենալու ռիսկի մասին և համընկնում են «Moody's» վարկանիշային գործակալության արտաքին պարտքային վարկանիշների սահմանումների հետ: Անհատական հիմունքով գնահատվող առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ակնկալվող պարտքային կորուստները Խուժմը գնահատում է հիմք ընդունելով ժամկետանցության կարգավիճակը և վերջին մեկ տարվա ընթացքում պարտքային կորուստներ կրելու փաստացի փորձը:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն պարտքային ռիսկին ենթարկվածության, ակնկալվող պարտքային կորուստների և անհատական հիմունքով գնահատվող առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային որակի վերաբերյալ համապատասխանաբար 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

«Յուլթոմ» ՓԲԸ

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2023թ. հազ. դրամ	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, չարժեզրկված	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, արժեզրկված	Ընդամենը
Ընդամենը անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք	2,873,433	3,669,522	6,542,955
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(29,645)	(1,694,773)	(1,724,418)
Անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք, զուտ	2,843,788	1,974,749	4,818,537
2022թ. հազ. դրամ	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, չարժեզրկված	Ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ, արժեզրկված	Ընդամենը
Ընդամենը անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք	2,523,221	3,613,072	6,136,293
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(7,328)	(2,151,339)	(2,158,667)
Անհատական հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք, զուտ	2,515,893	1,461,733	3,977,626

Խումբը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ այն տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորստի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին պարտքային վարկանիշներ, տեղեկատվություն հնարավոր ֆինանսական դժվարությունների և ժամկետանց օրերի վերաբերյալ), և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն խմբային հիմունքով գնահատվող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ 2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2023թ.	Խմբային հիմունքով գնահատված իրավաբանական անձինք՝ ներառյալ ԱԿԴ	ԱԿԴ	մակարդակը	Խմբային հիմունքով գնահատված իրավաբանակա ն անձինք՝ առանց ԱԿԴ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	887,572	(2,504)	0.3%	885,068
0 - 30 օր ժամկետանց	34,544	(4,412)	12.8%	30,132
31 - 90 օր ժամկետանց	56,171	(15,408)	27.4%	40,763
91 - 180 օր ժամկետանց	52,929	(19,334)	36.5%	33,595
181 - 270 օր ժամկետանց	38,573	(24,494)	63.5%	14,079
271 - 365 օր ժամկետանց	12,250	(11,142)	91.0%	1,108
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	395,383	(395,383)	100.0%	-
	1,477,422	(472,677)	32.0%	1,004,745

2022թ.	Խմբային հիմունքով զնահատված իրավաբանական անձինք՝ ներառյալ ԱԿԴ	ԱԿԴ	ԱԿԴ մակարդակը	Խմբային հիմունքով զնահատված իրավաբանակա ն անձինք՝ առանց ԱԿԴ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	632,168	(6,889)	1.1%	625,279
0 - 30 օր ժամկետանց	168,797	(5,771)	3.4%	163,026
31 - 90 օր ժամկետանց	104,400	(9,195)	8.8%	95,205
91 - 180 օր ժամկետանց	68,251	(16,312)	23.9%	51,939
181 - 270 օր ժամկետանց	38,694	(17,140)	44.3%	21,554
271 - 365 օր ժամկետանց	31,783	(30,493)	95.9%	1,290
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	600,253	(600,253)	100.0%	-
	1,644,346	(686,053)	41.7%	958,293
2023թ.	Խմբային հիմունքով զնահատված ֆիզիկական անձինք՝ ներառյալ ԱԿԴ	ԱԿԴ	ԱԿԴ մակարդակը	Խմբային հիմունքով զնահատված ֆիզիկական անձինք՝ առանց ԱԿԴ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	414,405	(22,608)	5%	391,797
0 - 30 օր ժամկետանց	72,483	(21,893)	30%	50,590
31 - 90 օր ժամկետանց	50,582	(26,166)	52%	24,416
91 - 180 օր ժամկետանց	46,836	(33,277)	71%	13,559
181 - 270 օր ժամկետանց	41,778	(36,076)	86%	5,702
271 - 365 օր ժամկետանց	34,253	(33,177)	97%	1,076
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	1,656,169	(1,656,169)	100%	-
	2,316,506	(1,829,366)	79.0%	487,140
2022թ.	Խմբային հիմունքով զնահատված ֆիզիկական անձինք՝ ներառյալ ԱԿԴ	ԱԿԴ	ԱԿԴ մակարդակը	Խմբային հիմունքով զնահատված ֆիզիկական անձինք՝ առանց ԱԿԴ
հազ. դրամ				
Ոչ ժամկետանց	1,942,519	(14,361)	0.7%	1,928,158
0 - 30 օր ժամկետանց	48,237	(9,834)	20.4%	38,403
31 - 90 օր ժամկետանց	35,100	(16,230)	46.2%	18,870
91 - 180 օր ժամկետանց	200,316	(189,192)	94.5%	11,124
181 - 270 օր ժամկետանց	26,828	(24,390)	90.9%	2,438
271 - 365 օր ժամկետանց	29,509	(23,015)	78.0%	6,494
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	1,311,338	(1,311,338)	100.0%	-
	3,593,847	(1,588,360)	44.2%	2,005,487

Խումբն օգտագործում է պահուստավորման մատրիցա անհատական հիմունքով չզնահատվող իրավաբանական անձանցից ստացվելիք առևտրային դեբիտորական պարտքերի և ֆիզիկական անձանցից ստացվելիք առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որը ներառում է մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ:

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմնված է այն հավանականության վրա, որ դեբիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչև դուրս գրում հաջորդական փուլերով: «Roll rate»-երը հաշվարկվում են առանձին հիմունքով տարբեր սեգմենտների հաճախորդների համար՝ հիմք ընդունելով գնված ծառայության տեսակը: Կորստի մակարդակը հիմնված է վերջին երկու տարիների ընթացքում կրած փաստացի պարտքային կորուստների վրա: Խմբային հիմունքով գնահատվող դեբիտորական պարտքերի համար կիրառվում է 100% արժեզրկման դրույք ավելի քան 365 օր ժամկետանց հաճախորդների համախառն առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով: Պակաս ժամկետով ժամկետանց առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով կիրառվում են արժեզրկման ավելի ցածր դրույքներ:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված է առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում.

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	(4,433,081)	(4,628,054)
ճանաչված արժեզրկումից կորուստ	(227,286)	155,257
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(27,616)	57,186
Դեբիտորական պարտքերի դուրսգրում	661,522	(17,470)
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	(4,026,461)	(4,433,081)

Բանկային հաշիվների մնացորդներ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբն ուներ 787,068 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 776,514 հազար դրամ): Բանկային հաշիվների ընդհանուր մնացորդներից 599,155 հազար դրամ գումարը պահվում է Ba3-B2 պարտքային վարկանիշով հայկական բանկերում:

Խմբի գնահատմամբ բանկերում պահվող ընթացիկ հաշիվների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվում հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետայնության պատճառով:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ խումբը կունենա դժվարություններ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Խմբի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման մոտեցումն է մշտապես ապահովել հնարավորինս բավարար իրացվելիություն պահանջվող ժամկետներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ թե՛ սովորական, թե՛ արտասովոր պայմաններում՝ առանց անընդունելի վնասների հանգեցնելու կամ Խմբի հեղինակությունը վտանգի ենթարկելու:

Այս նպատակով խումբը կատարում է դրամական հոսքերի կարճաժամկետ կանխատեսումներ՝ հիմք ընդունելով գործառնական և ներդրումային գործունեության բնույթով պայմանավորված ֆինանսական պահանջները: Որպես կանոն, այս պահանջները կանխատեսվում են տարեկան և ամսական կտրվածքով: Խումբը ձգտում է ապահովել դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների այնպիսի չափ, որը կգերազանցի ֆինանսական պարտավորություններից (բացառությամբ առևտրային կրեդիտորական պարտքերից) ակնկալվող դրամական միջոցների արտահոսքը հաջորդ 60 օրերի ընթացքում:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը՝ ներառյալ հաշվարկված տոկոսների վճարումները.

«Յուրոմ» ՓԲԸ

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2023թ. հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր Գրավով չապահովված բանկային վարկ Գրավով չապահովված բանկային վարկ բաժնետիրոջից Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերերից Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից Այլ պարտավորություններ Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր Վճարվելիք ռադիոհաճախականության օգտագործման վճար Վարձակալության գծով կրեդիտորական պարտքեր	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր					
		Ընդամենը	Ցպահանջ և մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
	21,834,140	29,759,889	838,532	1,543,056	1,974,886	25,403,415	-
	697,661	834,192	834,192	-	-	-	-
	403,858	439,835	6,876	432,959	-	-	-
	2,888,539	3,820,194	483,279	123,513	147,732	443,195	2,622,475
	6,633,395	8,028,541	1,221,679	269,835	321,863	5,178,300	1,036,864
	8,362,163	10,532,875	181,734	1,214,938	1,803,082	7,333,121	-
	120,607	120,607	120,607	-	-	-	-
	5,159,790	5,159,790	5,159,790	-	-	-	-
	29,949,876	42,774,696	2,631,471	2,676,215	2,676,215	10,704,860	24,085,935
	8,996,970	13,321,554	696,838	1,499,237	1,780,893	5,773,562	3,571,024
	85,046,998	114,792,173	12,174,998	7,759,753	8,704,671	54,836,453	31,316,298

2022թ. հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր Գրավով չապահովված բանկային վարկ Գրավով չապահովված բաժնետիրոջից Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետերերից Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ կապակցված կողմերից Թողարկված պարտքային արժեթղթեր այլ կապակցված կողմերից Այլ կրեդիտորական պարտքեր Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր Վճարվելիք ռադիոհաճախականության օգտագործման վճար Վարձակալության գծով կրեդիտորական պարտքեր	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր					
		Ընդամենը	Ցպահանջ և մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
	22,057,900	23,359,508	2,699,926	201,277	797,956	17,008,331	2,652,018
	394,476	415,384	4,680	410,704	-	-	-
	2,693,222	2,863,477	322,491	120,419	2,420,567	-	-
	5,957,336	6,116,510	851,110	104,364	5,161,036	-	-
	11,587,792	14,921,381	157,463	793,770	2,604,067	9,754,350	1,611,731
	120,609	120,609	120,609	-	-	-	-
	5,223,067	5,223,067	5,223,067	-	-	-	-
	5,357,315	5,357,315	5,357,315	-	-	-	-
	9,653,608	14,328,676	862,503	1,458,127	1,727,250	5,181,191	5,099,605
	63,045,325	72,705,927	15,599,164	3,088,661	12,710,876	31,943,872	9,363,354

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարների չափով:

(ե) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը հսկելու եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Խումբը չի կիրառում հեջի հաշվառում շահույթի կամ վնասի տատանումները կառավարելու համար:

Արժույթային ռիսկ

Խումբը ենթարկվում է արժույթային ռիսկին ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթներով՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով արտահայտված գնումների և փոխառությունների հետ կապված:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է հսկի ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին.

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտ- ված 2023թ.	Եվրոյով արտահայտ- ված 2023թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտ- ված 2022թ.	Եվրոյով արտահայտ- ված 2022թ.
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,523,893	1,093,772	3,247,241	1,365,410
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	332,946	98,318	28,558	12,935
Տրամադրված փոխառություններ	-	339,154	-	339,154
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(2,764,049)	(577,661)	(972,653)	(1,330,737)
Վարկեր և փոխառություններ	(29,659,233)	(8,796,227)	(25,369,867)	(14,952,697)
Այլ պարտավորություններ	(98,364)	-	(95,741)	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	-	-
Համախառն ենթարկվածություն	(28,664,807)	(7,842,644)	(23,162,462)	(14,565,935)

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սկիզբ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
1 ԱՄՆ դոլար	392.50	435.47	404.79	393.57
1 եվրո	424.60	460.29	447.90	420.06

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ**Զգայունության վերլուծություն**

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացվել է ենթադրելով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ, և հաշվի չառնելով կանխատեսվող առթ ու վաճառքի ազդեցությունը:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո
	Շահույթ կամ վնաս	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2023թ. (10% փոփոխություն)	2,866,481	784,264
31 դեկտեմբերի 2022թ. (10% փոփոխություն)	2,316,246	1,456,593

ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% նվազումը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կունենար համարժեք՝ սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված արտարժույթների վրա վերը նշված գումարների չափով՝ պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված տոկոսադրույթով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույթով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ իսկի ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված թաղաքականություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա՝ մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքներ կիրառելու նպատակահարմարության վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Ստորև ներկայացված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իսկի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների կառուցվածքը՝ տոկոսադրույքների կտրվածքով:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2023թ.	2022թ.
Ֆիքսված տոկոսադրույթով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(36,788,877)	24,905,231
	(36,788,877)	24,905,231
Փոփոխուն տոկոսադրույթով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(4,030,874)	(17,785,495)
	(4,030,874)	(17,785,495)

Իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն ֆիքսված տոկոսադրույթով գործիքների համար

Խումբը ֆիքսված տոկոսադրույթով ֆինանսական գործիքները չի հաշվառում որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայունության վերլուծություն փոփոխուն տոկոսադրույթով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կապելացներ (կնվազեցներ) շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բկ աճ	100 բկ նվազում
2023թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(155,447)	155,447
Դրամական հոսքերի զգայունություն (զուտ)	(155,447)	155,447
2022թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(145,841)	145,841
Դրամական հոսքերի զգայունություն (զուտ)	(145,841)	145,841

24. Դրամական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ իմքի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց: Քանի դեռ Խումբը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ իմքի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Խումբը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ իմքի համախմբված ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Դրամական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են սուուզման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիների համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տոկոսների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում է 200 միլիոն դրամը հարկային տարում.

- միջսահմանային գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջսահմանային գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(դ) Պայմանագրային պարտավորություններ

Ընկերությունը ունի հեռահաղորդակցության սարքավորումների մատակարարումների պայմանագրային պարտավորություններ: 2023թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս պարտավորությունների ընդհանուր արժեքը կազմում է 6,493,160 հազար դրամ (2022թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա չէ):

25. Կապակցված կողմեր**(ա) Հսկողություն**

Խմբի սեփականատերերի կազմը հետևյալն է.

«ԱյՅու Թեյեթոմյունիթեյթ» ՍՊԸ	29.09%
Արամ Խաչատրյան	24.35%
Գուրգեն Խաչատրյան	11.91%
Արտյոմ Խաչատրյան	11.91%
«Ֆորա-Բանկ» բաժնետիրական առևտրային բանկ	10.50%
Սուրիկ Պողոսյան	6.30%
Ալեքսանդր Եսայան	2.97%
Հայկ Եսայան	2.97%

«ԱյՅու Թեյեթոմյունիթեյթ» ՍՊԸ-ի սեփականատերերն են Գուրգեն Խաչատրյանը և Արտյոմ Խաչատրյանը՝ բաժնետոմսերի հավասար համամասնությամբ: Խումբը չունի վերջնական հսկող կողմ:

(բ) Գործարքներ առանցքային կառավարչական անձնակազմի հետ**(i) Առանցքային կառավարչական անձնակազմի վարձատրությունը**

Տարվա ընթացքում առանցքային կառավարչական անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է անձնակազմի գծով ծախսերում.

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	849,197	739,351

«Յուլբոմ» ՓԲԸ
2023թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են խմբի այլ գործարքները կապակցված կողմերի հետ:

(ii) **Հասույթ և այլ եկամուտ**

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Ապրանքների, հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք և ծառայությունների մատուցում Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	2,741	2,411	72,972	1,662
Այլ կապակցված կողմեր Այլ Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	1,171	3,265	629	680
	116,574	4,675	-	-

(iii) **Ծախսեր**

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Տարածքների վարձակալություն Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	80,129	80,129	6,721	6,721
Այլ ստացված ծառայություններ Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	105,309	130,473	2,361	2,255
Այլ տրված կանխավճարներ Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	8,000	-	-	-

(iv) Ստացված փոխառություններ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետերեր	-	-	15,399,414	20,632,833
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	-	2,888,537	-
Այլ	-	-	123,064	120,337

(v) Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Տրամադրված փոխառություններ				
Բաժնետերերի հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	-	-	1,376,893	1,376,893

26. Դուստր կազմակերպություններ

2018թ. հունիսի 7-ի Ընկերությունը հիմնադրել է նոր ընկերություն՝ «Յուլբոյ» ՓԲԸ:

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման երկիր	2023թ.	2022թ.
		Սեփականություն ն/ Ձայնի իրավունք	Սեփականություն ն/ Ձայնի իրավունք
«Յուլբոյ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%

27. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

28. Հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար խմբի անդամ ընկերությունների կողմից:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Խումբը վերահսկողություն ունի կազմակերպության նկատմամբ, երբ այդ կազմակերպությունում իր ներգրավվածության արդյունքում այն ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և կազմակերպության նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Անհրաժեշտության դեպքում դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերին բաժին ընկնող վնասը վերագրվում է չվերահսկող բաժնեմասերին, նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(ii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդները և գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը բացառվում են: Բաժնային մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտների հետ իրականացվող գործառնություններից առաջացող չիրացված եկամուտը բացառվում է ներդրման դիմաց խմբի կողմից ներդրման օբյեկտում ունեցած մասնակցության չափով: Չիրացված վնասը բացառվում է նույն կերպ ինչ որ և չիրացված եկամուտը՝ միայն արժեզրկման հայտանիշ չհանդիսանալու չափով:

(բ) Հասույթ

Հաճախորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող խմբի հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5(դ)-ում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի գծով գեղչի ծախսագրումը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով,
- ֆինանսական ծախսերում ներառված վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսային ծախսերը:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղչում է ճիշտ մինչև:

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված

չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է պարտքային առումով արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հիմունքով:

(դ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են դրամի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ կորուստը իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Դարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել կարճաժամկետ դրամական պարգևավճարների տեսքով, եթե հունքն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքաչափերը, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում.

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում բիզնեսի միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում, ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում կատարվող ներդրումներին, այնքանով որքանով խումբը կարող է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները, և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մոտ ապագայում, և
- այն հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են գույքի սկզբնական ճանաչման արդյունքում:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ խումբն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթի գումարը որոշվում է հակադարձման ենթակա համապատասխան հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումների մասով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է խմբի առանձին դուստր կազմակերպությունների գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել այդ ակտիվները:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույթաչափերը, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով խումբը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե խումբը տվյալ պահին ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրազործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվները և հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը զանգվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ զուտ հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(Է) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը:

Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ճանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսումները, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսումները, տեղանքի վերականգնման ծախսումները, ինչպես նաև կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռք բերված համակարգչային ծրագրերը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մաս, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղադրիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(ii) Դետազա ծախսումներ

Դետազա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ խումբ կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Վարձակալված ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է վարձակալության ժամկետից և ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հայտնի է, որ խումբը ձեռք կբերի ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի վերջում: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների խոշոր բաղկացուցիչների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն հաշվետու և համադրելի ժամանակաշրջանների համար.

– շենքեր	40 տարի
– ցանցային ենթակառուցվածք	5-25 տարի
– սարքավորումներ	1-10 տարի
– փոխադրամիջոցներ	5 տարի
– տնտեսական միջոցներ	1-5 տարի

- վարձակալված հիմնական միջոցների բարելավումներ
- վարձակալության ժամկետից և 20 տարի ժամկետից նվազագույնը

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվներ

Ռադիոհաճախականության օգտագործման համար վճարվող կանխավճարները դասակարգվում են որպես անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներ: Այս ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով և տարեկան կտրվածքով վերանայվում են արժեզրկման հայտանիշների համար:

(ii) Այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(iii) Դետազա ծախսումներ

Դետազա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ խմբի ներսում ստեղծված գույքիլը և ֆիրմային անվանումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում վերջինիս օգտագործման համար պիտանի դառնալու ամսաթվից, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- | | |
|------------------------------------|-----------|
| - լիցենզիաներ և ապրանքային նշաններ | 6-16 տարի |
| - բիլինգային համակարգ | 10 տարի |
| - այլ համակարգչային ծրագրեր | 1-10 տարի |
| - հաճախորդների բազա | 8 տարի |
| - տարողունակության ՕԱԻ | 5-15 տարի |

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ժ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ճանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող հոդվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրային դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) **Պասակարգում և հետագա չափում**

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային գործիքներում ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հսումը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող թույլ ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքում ներդրումը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Սկզբնական ճանաչման պահին հսումը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Հսումը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը

կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված բաղաբաղանդությունը և նպատակները և այդ բաղաբաղանդության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում խմբի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապահանջման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և հսումը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրային նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով՝ չափույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև չափույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, հսումը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս հսումը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են խմբի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե կանխավճարի գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ լրացուցիչ փոխհատուցում:

Ֆինանսական ակտիվներ. Դետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտ կամ կորուստ նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, բանկային օվերդրաֆտները և առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, խումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու բանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով բանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, բանակական գործոններ, որակական և բանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված

Ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղանդությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտում շահույթում կամ վնասում՝ փոփոխության (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ բանկերի կողմից ֆիքսված տոկոսադրույքների փոփոխությունները ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով բանկերն իրավունք ունեն կատարել նման փոփոխություն և Խումբը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի: Տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքը Խումբը հաշվառում է կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու բանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, բանակական գործոնները և որակական և բանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է ելնելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորստի մաս: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում փոփոխված պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում:

(iv) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված,

ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում խումբը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Խումբը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Տոկոսադրույքի հենանիշի բարեփոխում

Երբ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման հիմքը փոխվել է տոկոսադրույքի հենանիշի բարեփոխման արդյունքում, Խումբը թարմացրել է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ արտացոլելու համար բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխությունը: Պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման հիմքի փոփոխությունը պահանջվում է տոկոսադրույքի հենանիշային բարեփոխմամբ, եթե առկա են հետևյալ պայմանները.

- փոփոխությունն անհրաժեշտ է որպես բարեփոխումների անմիջական հետևանք, և
- պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման նոր հիմքը տնտեսապես համարժեք է նախորդ հիմքին /փոփոխությունից անմիջապես առաջ/:

Երբ փոփոխություններ են կատարվել ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության մեջ՝ ի լրումն տոկոսադրույքի հենանիշային բարեփոխմամբ պահանջվող դրամական միջոցների պայմանագրային հոսքերի որոշման հիմքի փոփոխության, Խումբը նախ թարմացրեց ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ արտացոլելու համար բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխությունը: Դրանից հետո Խումբը կիրառեց հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականությունը՝ լրացուցիչ փոփոխությունների փոփոխման համար:

(v) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրազործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(ի) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրվող հավելյալ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալից նվազեցում՝ առանց որևէ հարկային ազդեցությունների:

(լ) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ և պայմանագրի գծով ակտիվներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խմբային հիմունքով գնահատվող առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղի է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է բանական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ապագայամետ տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե.

- հավանական չէ, որ փոխառուն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան

համբին հասանելիք դրամական հոսքերի և հմբի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերություն):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույթով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հումբը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտազանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- հմբի կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը հումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաճախորդը կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ հումբը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Խումբը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված հմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Գույքի և օգտակար ծառայության անսահմանափակ ժամկետ ունեցող կամ շահագործման համար դեռ ոչ պիտանի ոչ նյութական ակտիվների համար փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է յուրաքանչյուր տարի նույն ժամանակ:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Գույքի արժեզրկման ստուգման նպատակով՝ դրամաստեղծ միավորները, որոնց բաշխվել է գույքի, միավորվում են այնպես, որպեսզի արժեզրկման ստուգման մակարդակն արտացոլի այն նվազագույն մակարդակը, որում ներքին կառավարման նպատակներով գույքի ենթարկվում է մոնիտորինգի: Բիզնեսի միավորման արդյունքում ձեռքբերված գույքի բաշխվում է դրամաստեղծ միավորների այն խմբերին, որոնք ակնկալվում է, որ օգուտներ կստանան բիզնեսի միավորման սիներգիաներից:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը՝ օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են մինչև վերջիններիս ներկա արժեքը՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը: Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է այնպես, որ նախ նվազեցվի դրամաստեղծ միավորին (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբին) բաշխված գույքի հաշվեկշռային արժեքը և, այնուհետև, այդ դրամաստեղծ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ համամասնորեն:

Գույքի գծով արժեզրկումից կորուստը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, պարզելու համար, թե արդյոք գոյություն ունի որևէ հայտանիշ ըստ որի արժեզրկումից կորուստը նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, եթե տեղի է ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այնքանով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

(ս) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ հումքը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի ծախսագրումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

Տեղանքի վերականգնում

Կիրառելի օրենսդրական պահանջների համաձայն՝ տեղադրված ցանցային հարմարանքների համար վարձակալված տարածքի վերականգնման գծով պահուստը ճանաչվում է հարմարանքների տեղադրման պահին:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում հումքը գնահատում է, արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

հումքը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում հումքը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը: հումքը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության

մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և թանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ խմբին չի փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ հստակ կիրառործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ խմբի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, հստակ որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Խումբը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե հստակ խելամտորեն համոզված է, որ կիրառործի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե հստակ խելամտորեն համոզված է, որ կիրառործի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե հստակ խելամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների խմբի գնահատականի փոփոխություն, եթե հստակ փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Խումբը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները և վարձակալության գծով պարտավորությունները ցածրարժեք ակտիվների վարձակալության համար:

COVID-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով

Խումբը կիրառել է «COVID-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով - ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություն»-: Խումբը կիրառում է գործնական բնույթի պարզեցում, որը թույլ է տալիս չգնահատել թե արդյոք, որոշակի պահանջներ բավարարող վարձակալության գծով զիջումները, որոնք COVID-19 համավարակի ուղղակի հետևանքներն են, իրենցից ներկայացնում են վարձակալության վերափոխումներ: Խումբը գործնական բնույթի պարզեցումը հետևողականորեն կիրառում է համանման բնութագրեր ունեցող և համանման հանգամանքներում կիրառվող պայմանագրերի նկատմամբ: Վարձակալության պայմանագրերի վարձակալության գծով զիջումների հետ կապված, որոնց համար Խումբը որոշում է չկիրառել գործնական բնույթի պարզեցում, կամ որոնք չեն բավարարում գործնական բնույթի պարզեցման կիրառման պահանջները, Խումբը գնահատում է, թե արդյոք առկա է վարձակալության վերափոխում:

Խումբը՝ որպես վարձատու

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում Խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձատու, վարձակալության սկզբում այն որոշում է, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելիս Խումբը գնահատում է, թե արդյոք վարձակալության շրջանակում փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Եթե ռիսկերն ու հատույցները փոխանցվում են, վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական վարձակալություն, այլապես՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս, Խումբը դիտարկում է որոշակի ցուցանիշներ, մասնավորապես, արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի տնտեսական ծառայության մեծ մասը:

Երբ Խումբը հանդես է գալիս որպես միջանկյալ վարձատու, այն առանձին է հաշվառում վարձակալության հիմնական պայմանագրում և ենթավարձակալությունում իր մասնաբաժինները: Խումբը ենթավարձակալությունը դասակարգում է հիմք ընդունելով վարձակալության հիմնական պայմանագրից առաջացող օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը, այլ ոչ՝ հիմքում ընկած ակտիվը: Եթե վարձակալության հիմնական պայմանագիրն իրենից ներկայացնում է կարճաժամկետ վարձակալություն, որի նկատմամբ Խումբը կիրառվում է վերը նշված ազատումը, ենթավարձակալությունը դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն:

Եթե պայմանավորվածությունը պարունակում է վարձակալության և ոչ վարձակալության բաղադրիչներ, Խումբը հատուցումը պայմանագրի բաղադրիչների միջև բաշխելու համար կիրառում է ՖՀՄՍ 15:

Գործառնական վարձակալությունից ստացված վարձավճարները Խումբը ճանաչում է որպես եկամուտ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ որպես «այլ հասույթ»՝ հողվածի մաս:

(կ) Սեզմենտային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզմենտը Խմբի բաղադրիչ է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեությունում, որոնցից այն կարող է վաստակել հասույթ և կրել ծախսեր, ներառյալ Խմբի

այլ բաղադրիչների հետ գործառնություններից հասույթը և ծախսերը: Բոլոր գործառնական սեզմենտների գործառնական արդյունքները կանոնավոր կերպով վերանայվում են գլխավոր որոշում կայացնողի կողմից, սեզմենտին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով, որի գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն: Դեկավարությունը գտնում է, որ խումբը հանդիսանում է մեկ գործառնական սեզմենտ:

29. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2024թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս խումբը ժամկետից շուտ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Կան մի շարք ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք թողարկվել են ԶՅՄԽ-ի կողմից, որոնք ուժի մեջ են մտնելու ապագա հաշվետու ժամանակաշրջաններում, սակայն դրանք խումբը որոշել է վաղաժամ չընդունել:

Հետևյալ փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2024 թվականի հունվարի 1-ից սկսած ժամանակաշրջանի համար.

- Վաճառքի և վարձակալության վերադարձի պարտավորություն (Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 16-ում Վարձակալություն),
- Դարտավորությունների դասակարգում որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ (Փոփոխություններ ԶՀՄՍ 1-ում Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում),
- Զուգնանտներով ոչ ընթացիկ պարտավորություններ (ԶՀՄՍ 1-ի Փոփոխություններ, Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում), և
- Մատակարարների ֆինանսական պայմանավորվածություններ (Փոփոխություններ ԶՀՄՍ 7-ի, դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն և ՖՀՄՍ 7 Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ):

Հետևյալ փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2025 թվականի հունվարի 1-ից սկսած ժամանակաշրջանի համար.

- Փոխանակելիության բացակայություն (Փոփոխություններ ԶՀՄՍ 21 «Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը»)

Խումբը ներկայումս գնահատում է այս նոր հաշվապահական ստանդարտների և փոփոխությունների ազդեցությունը: Խումբը չի հավատում, որ ԶՀՄՍ 1-ի փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան իր պարտավորությունների դասակարգման վրա: Խումբը չի ակնկալում, որ IASB-ի կողմից թողարկված այլ ստանդարտներ, որոնք դեռ կիրառության մեջ չեն մտել, էական ազդեցություն կունենան Ընկերության վրա: